

JAN GUZ: NEGOCJACJE PŁACOWE W 2010 ROKU

INFORMACJA O NIEKTÓRYCH WSKAŹNIKACH OBRAZUJĄCYCH SYTUACJĘ SPOŁECZNO -GOSPODARCZĄ W 2009 ROKU

Rząd, realizując postulat związków zawodowych z Pakietu Działań Anty kryzysowych, przygotował projekt ustawy uchylającej ustawę o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń u przedsiębiorców. Projekt ten był przedmiotem konsultacji społecznych we wrześniu ubiegłego roku. Korzystając z przekazanych przez Koleżanki i Kolegów opinii, OPZZ zgłosiło uwagi i postulaty do tego projektu. Niestety nie zostały one uwzględnione w dokumencie skierowanym do parlamentu. Sejm na posiedzeniu w dniu 19 listopada 2009 roku uchwalił ustawę o uchyleniu ustawy o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń u przedsiębiorców oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 219, poz. 1707).

W związku z pojawiającymi się coraz częściej pytaniami dotyczącymi prowadzenia negocjacji płacowych w 2010 roku uprzejmie wyjaśniam, że uchwalenie przedmiotowej ustawy spowodowało, że rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 listopada 2009 r. w sprawie wskaźników przyrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w 2010 r. (Dz. U. Nr 205, poz. 1581) utraciło moc obowiązującą z dniem 1 stycznia 2010 roku. **Tym samym ustalony na rok 2010 maksymalny roczny wskaźnik przyrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia nie obowiązuje.**

Wskaźnik ten, zgodnie z dotychczasowymi przepisami, był corocznie ustalany przez Trójstronną Komisję do Spraw Społeczno-Gospodarczych lub Radę Ministrów. Nowa regulacja wniosła ten obowiązek. Oznacza to, że wysokość przyrostu wynagrodzeń u przedsiębiorców w roku 2010 i w latach kolejnych powinny ustalić – w drodze negocjacji – strony uprawnione do zawarcia zakładowego układu zbiorowego pracy, tzn. zakładowe organizacje związkowe i pracodawca. Koncepcja ta kierunkowo realizuje postulat partnerów społecznych, aby negocjacje płacowe nie były – jak dotychczas – determinowane centralnie ustalonymi wskaźnikami, a poszukiwanie kompromisu w negocjacjach w sprawie wzrostu wynagrodzeń na szczeblu przedsiębiorstwa było oparte jedynie na możliwościach każdego z przedsiębiorców. Uwzględniając powyższe, w trakcie prowadzonych negocjacji płacowych z pracodawcą pomocne mogą okazać się następujące informacje oraz dane Głównego Urzędu Statystycznego (GUS):

- Polska była jedynym państwem członkowskim Unii Europejskiej, które w 2009 r. osiągnęło wzrost gospodarczy. Według wstępnego szacunku, **produkt krajowy brutto był realnie wyższy niż przed rokiem o 1,7% (wobec wzrostu o 5,0% w 2008 r.).**
- Średnioroczny wskaźnik wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej w roku 2010 został ustalony w wysokości 101,0%. Rząd obiecał ponadto zwiększenie wynagrodzeń nauczycieli, od września 2010 r., o 7% oraz dalszy wzrost wynagrodzeń nauczycieli z uwzględnieniem uwarunkowań budżetowych, z zamiarem osiągnięcia w latach 2007-2012 wzrostu w łącznej wysokości średnio o 50% i dalszego zmniejszania róż-

nic pomiędzy wynagrodzeniem nauczycieli stażystów i nauczycieli dyplomowanych.

- Po wyraźnym osłabieniu w pierwszym półroczu 2009 r., w ostatnich miesiącach ub.r. obserwowano poprawę dynamiki produkcji w przemyśle, sprzedaży detalicznej, usług w transporcie i łączności oraz obrotów w handlu zagranicznym.
- W 2009 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenia nominalne brutto w gospodarce narodowej rosły wolniej niż przed rokiem, przy czym w sferze budżetowej obserwowano wyższą dynamikę niż w sektorze przedsiębiorstw. W wyniku znacznego osłabienia tempa wzrostu wynagrodzeń nominalnych, **siła nabywcza przeciętnych miesięcznych płac w sektorze przedsiębiorstw była tylko nieco wyższa niż w 2008 r. (o 1,1%).** Korzystniej niż w 2008 r. kształtowała się dynamika realnych emerytur i rent w obu systemach, a wzrost przeciętnych świadczeń był większy niż wynagrodzeń w sektorze przedsiębiorstw.
- W 2009 r. **przeciętne miesięczne wynagrodzenie nominalne brutto w sektorze przedsiębiorstw wyniosło 3324,91 zł i było o 4,4% większe niż przed rokiem (wobec wzrostu o 10,3% w 2008 r.).** Największą dynamikę płac notowana była, podobnie jak w 2008 r., w administrowaniu i działalności wspierającej (wzrost o 7,5% w stosunku do poprzedniego roku). Wyższy niż przeciętny wzrost płac w skali roku obserwowano również m.in. w sekcjach: wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (7,1%), dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (6,2%), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (5,6%) oraz górnictwo i wydobywanie (4,5%). W najmniejszym stopniu wzrosły wynagrodzenia nominalne brutto w zakwaterowaniu i gastronomii (o 2,4%), transporcie i gospodarce magazynowej (o 2,6%) oraz budownictwie (o 2,8%). We wszystkich działach o znaczącym udziale w zatrudnieniu odnotowano wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w skali roku, m.in. w produkcji odzieży (o 5,5%), pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (o 5,4%), wydobywaniu węgla kamiennego i węgla brunatnego (o 4,9%) oraz w produkcji wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (o 4,6%).
- Przeciętne miesięczne wynagrodzenie nominalne brutto w **sektorze publicznym** w 2009 r. ukształtowało się na poziomie 3986,60 zł (o 5,4% większym niż przed rokiem). W 2009 r. przeciętna płaca brutto w **sektorze prywatnym** wyniosła 3196,30 zł (o 4,3% więcej niż przed rokiem), ale jej relacja w stosunku do przeciętnej płacy brutto w sektorze publicznym zmniejszyła się w skali roku (80,2% wobec 81,0% w 2008 r.).
- **Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych** w 2009 r. wyniosła 1542,62 zł i była o 8,7% wyższa niż przed rokiem. **Siła nabywcza przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto** w systemie pracowniczym w 2009 r. wzrosła w ujęciu rocznym o 4,3% (wobec wzrostu o 4,1% w 2008 r.). *Jeżeli prognozy realnego wzrostu płac w 2009 r. potwierdzą się, to emerytury i renty, od marca 2010 r., wzrosną średnio o 4,5%.*
- **Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych** w 2009 r. wyniosła 910,91 zł (wzrosła o 6,2% w skali roku). **Siła nabywcza przeciętnej miesięcznej eme-**

rytury i renty brutto rolników indywidualnych w 2009 r. była wyższa niż przed rokiem o 1,9% (wobec niewielkiego wzrostu o 0,5% w 2008 r.).

- **Siła nabywcza przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw** w 2009 r. była o 1,1% wyższa niż przed rokiem (w 2008 r. wzrost wyniósł 6,1%). W grudniu 2009 r. przeciętna realna płaca brutto wzrosła w skali roku o 2,9%.

- Wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych w 2009 r. był niższy od notowanego w roku poprzednim, ale wyższy od założonego w ustawie budżetowej na rok 2009 (2,9%).

- W 2009 r. **ceny towarów i usług konsumpcyjnych** wzrosły w stosunku do poprzedniego roku w mniejszym stopniu niż w 2008 r. (3,5% wobec 4,2%).

Wzrost cen zanotowano w większości grup towarów i usług, w tym znaczny – w zakresie cen napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych, towarów i usług związanych z mieszkaniem, restauracji i hoteli oraz żywności i napojów bezalkoholowych. Obniżono ceny odzieży i obuwia, a także w zakresie transportu i łączności. Największy wpływ na poziom wskaźnika cen konsumpcyjnych w 2009 r. miały wzrosty cen towarów i usług związanych z mieszkaniem oraz cen żywności i napojów bezalkoholowych.

- W 2009 r. ceny żywności i napojów bezalkoholowych wzrosły w porównaniu z poprzednim rokiem o 4,1% (wobec wzrostu o 6,1% w 2008 r.). Znacznie podrożały m.in. cukier (o 14,9%), ryż (o 13,7%), ryby oraz mięso (po 8,4%, w tym mięso wołowe – o 10,0%, drób – o 9,9%, mięso wieprzowe – o 8,2% oraz wędlina – o 8,0%), warzywa (o 4,5%), pieczywo (o 3,1%), oleje i pozostałe tłuszcze (o 1,8%). Ceny artykułów w grupie „mleko, sery i jaja” spadły o 1,2% (w tym ceny serów – o 4,7% oraz mleka – o 0,7%, przy wzroście cen jaj – o 8,7%). Obniżyły się również ceny m.in. owoców (o 4,2%), mąki (o 6,8%). Ceny napojów bezalkoholowych wzrosły o 3,5%. Ceny napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych wzrosły o 9,4% (wobec wzrostu o 6,4% w 2008 r.). Wyroby tytoniowe podrożały o 15,7%, a napoje alkoholowe – o 6,1%. Ceny odzieży i obuwia w 2009 r. były o 7,4% niższe niż w 2008 r. (wobec spadku o 6,9% przed rokiem), przy czym większe obniżki cen dotyczyły obuwia (o 9,7%) niż odzieży (o 6,4%). W drugim z kolei roku wystąpił znaczny wzrost cen towarów i usług związanych z mieszkaniem w skali roku (7,2%, wobec 7,5% w 2008 r.). Opłaty za najem podniesiono o 4,7%. Podrożał wywóz nieczystości (śmieci) – o 17,0%, usługi kanalizacyjne – o 11,6% oraz zaopatrywanie w wodę – o 9,3%. Ceny nośników energii wzrosły o 10,4%, w tym najbardziej opału – o 14,6%. Ceny energii elektrycznej podniesiono o 11,9%, energii cieplnej – o 8,3%, a gazu – o 6,0%. Wzrost cen towarów i usług związanych z wyposażeniem mieszkania i prowadzeniem gospodarstwa domowego wyniósł 2,0%. Artykuły i usługi związane ze zdrowiem podrożały o 3,2% (wobec wzrostu o 3,4% przed rokiem). Opłaty za usługi ambulatoryjne i medycyny niekonwencjonalnej wzrosły o 5,6%, w tym za usługi stomatologiczne – o 6,4%, a za usługi lekarskie – o 4,8%. Artykuły farmaceutyczne podrożały o 2,1%. Ceny w zakresie transportu w 2009 r. były niższe niż przed rokiem o 2,4% (wobec wzrostu o 3,1% w poprzednim roku). Paliwa do prywatnych środków transportu potaniały o 6,9%, w tym gaz ciekły – o 16,2%, benzyna silnikowa – o 4,0%. Ceny samochodów osobowych obniżyły się o 1,2%. Opłaty za usługi transportowe wzrosły o 4,4%. Ceny związane z łącznością w 2009 r. były o 0,4% niższe niż w 2008 r. (wobec spadku o 0,7% w poprzednim roku). Ceny towarów i usług w zakresie rekreacji i kultury były w 2009 r. o 2,1% wyższe niż w 2008 r. (wobec spadku o 0,3% przed rokiem). Podniesiono m.in. opłaty za turystykę zorganizowaną (o 7,0%). Ceny gazet i czasopism wzrosły o 4,8%, biletów do kin, teatrów i na koncerty – o 3,7%, natomiast ceny sprzętu audiowizualnego, fotograficznego i informatycznego spadły o 6,5%. W 2009 r. opłaty związane z edukacją były o 3,5% wyższe niż w poprzednim roku, a w zakresie restauracji i hoteli – o 5,1%. Spośród innych towarów i usług podniesiono m.in. ceny usług w salonach fry-

zjerskich, kosmetycznych i zakładach pielęgnacyjnych (o 5,2%), natomiast obniżono ceny ubezpieczeń (o 0,9%).

- **Wydajność pracy** w przemyśle, mierzona produkcją sprzedaną na jednego zatrudnionego, była w 2009 r. o 2,4% wyższa niż przed rokiem, przy mniejszym o 5,5% przeciętnym zatrudnieniu i wzroście przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto – o 4,9%.

- W okresie styczeń-wrzesień 2009 r. wyniki finansowe zbadanych przez GUS przedsiębiorstw¹ były słabsze od uzyskanych przed rokiem. Pogorszeniu uległy również podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe, odnotowano jednak ich poprawę w stosunku do notowanych po I i II kwartale 2009 r.

- Przychody z całokształtu działalności rosły wolniej niż koszty ich uzyskania (odpowiednio 1,1% i 1,6%), co znalazło odzwierciedlenie w pogorszeniu wskaźnika poziomu kosztów (94,8% wobec 94,3% przed rokiem). Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów oraz koszty tej działalności były wyższe niż przed rokiem odpowiednio o 0,3% i 0,7%.

- Wynik finansowy ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wyniósł 69,1 mld zł i był niższy o 6,7% niż przed rokiem.

- Wynik finansowy brutto wyniósł 73,0 mld zł wobec 79,4 mld zł przed rokiem, a obciążenia tego wyniku 12,9 mld zł wobec 15,7 mld zł.

- Wynik finansowy netto wyniósł 60,0 mld zł i był niższy o 5,7% niż przed rokiem. Zysk netto wzrósł o 2,0%, a strata netto o 46,4%. Zysk netto wykazało 72,5% ogółu przedsiębiorstw (wobec 73,5% przed rokiem).

- W badanych przedsiębiorstwach odnotowano pogorszenie podstawowych wskaźników ekonomiczno-finansowych w stosunku do uzyskanych przed rokiem z wyjątkiem wskaźnika płynności I i II stopnia.

- Dla ogółu przedsiębiorstw wskaźnik poziomu kosztów z całokształtu działalności wyniósł 94,8% (wobec 94,3% przed rokiem), wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów 5,1% (5,5%), wskaźnik rentowności obrotu brutto 5,2% (5,7%), a rentowności obrotu netto 4,2% (4,5%). Wskaźnik płynności finansowej I stopnia wyniósł 34,9% (33,1% w analogicznym okresie ubiegłego roku), a płynności finansowej II stopnia 101,1% (100,1%). Wskaźnik płynności I stopnia powyżej 20% uzyskało 45,1% przedsiębiorstw wobec 42,0% przed rokiem, wskaźnik płynności II stopnia w przedziale od 100% do 130% odnotowano w 11,8% przedsiębiorstw wobec 12,0% przed rokiem.

- W strukturze rodzajowej kosztów ogółem zwiększył się udział wynagrodzeń (o 0,6 pkt proc.), amortyzacji (o 0,5 pkt proc.), usług obcych oraz energii (po 0,4 pkt proc.), pozostałych kosztów oraz podatków i opłat (po 0,3 pkt proc.), ubezpieczeń społecznych i innych świadczeń (o 0,1 pkt proc.). Zmniejszył się natomiast udział zużycia materiałów (o 2,7 pkt proc.).

- W strukturze zapasów w stosunku do stanu na koniec września 2008 r. odnotowano wzrost udziału towarów (o 1,0 pkt proc.) oraz produktów gotowych (o 0,9 pkt proc.). Obniżył się udział materiałów (o 0,9 pkt proc.), półproduktów i produktów w toku (o 0,3 pkt proc.).

- Z grupy przedsiębiorstw objętych badaniem 48,9% wykazało sprzedaż na eksport wobec 49,0% przed rokiem. Poziom sprzedaży eksportowej był o 3,4% niższy niż przed rokiem, a jej udział w przychodach netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółu badanych podmiotów zmniejszył się z 19,9% do 19,2%. Spośród jednostek eksportujących, zysk netto wykazało 72,9% przedsiębiorstw wobec 73,7% przed rokiem. Wyniki finansowe osiągnięte przez eksporterów były nieco słabsze od uzyskanych przed rokiem. Podstawowe relacje ekonomiczno-finansowe tej grupy przedsiębiorstw nieznacznie obniżyły się w stosunku do notowanych przed rokiem i były zbliżone do osiągniętych przez ogół badanych przedsiębiorstw (z wyjątkiem wskaźników płynności I i II stopnia, które były niższe niż dla ogółu badanych przedsiębiorstw).

Jan Guz

¹ Dane dotyczą 18097 podmiotów gospodarczych prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących wynosi 50 i więcej osób. Dane nie obejmują rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa, działalności finansowej i ubezpieczeniowej oraz szkół wyższych. Dane prezentowane są według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007).